

ČEŠKI POLKI PRE-STOPILI K ITALIJANOM.

Nove vesti o revolucionarnem kipenju v Avstriji. Amerika in zavezniki se ne bodo ozirali na novo ponudbo papeževega posredovanja za mir. Kajzer je dal zapreti ukrajinske ministre in zdaj vlada tam sam z oboroženo silo.

London, 2. maja. — Angleški tisk na švicarski meji je dobil informacije, da ljudstvo v Avstro-Ogrski strda in je prešlo s rebelnim duhom. Po mnenju tega dopisnika bo revolucija v Avstriji izbruhnila čim se razblije nemška ofenziva na zapadni fronti.

Pariz, 2. maja. — Češko-slovaški protovojaki polki so prišli na italijansko fronto. Avstrijski generali se boje, da bo to vplivalo zelo slabo na slovanke čete v avstro-ogrski armadi. — 18.000 rumunskih vojakov, ki so jih ujeli Italijani v času svojih ofenziv na Goriskem, se je priglasiло za protovojke v italijanski armadi in željo, da se bore proti Avstriji.

Varšava, 2. maja. — General Eichler, poveljnik nemških čet v Ukrajini, je ukazal aretirati ministe buržoasne vlade v Kijevu in priglasiло je obsežno stanje. Nemške je zasedla ukrajinska vlada pri prevzemu, da je "prometka na ustanovitve miru in reda." General Eichler je ukazal ukrajinskim kmetom, da morajo povrniti vsakemu zaplenjenemu nemškemu četu se je uprta ukrajinska vlada, ki da nima Nemčiji pravice vstopiti v notranje zadeve Ukrajine. Nato je nemški general velel aretirati ministre ukrajinske vlade.

London, 2. maja. — Iz italijanske vojnega stana poročajo danes da je gotovo število čeških in avstrijskih čet deseterostransko v avstro-ogrski armadi na italijanski fronti in prestopilo k Italijanom. Avstro-nemški poveljniki so prejeli prepričanje valed velikih dezertiranj.

Italijanski armadi je nekaj enes čeških protovojakov, ki so prišli v dotik s češkimi četami na avstrijski strani. Pogovor med njimi je bil s pomočjo megafona (daljnoglas) in čehi na italijanski strani so vabili rojake na avstro-ogrski fronti, da se jim naj pridružijo; zadnji so odgovorili, da so za njimi madžarski topničarji, ki bi jih lahko pobili. Tedaj je italijanska artilerija naredila znanstveni med čehi in Madari in prišlo do zadnjega moža prestopili na italijansko stran fronte.

Kodanj, Danska, 2. maja. — Lokalno časopisje v Avstriji ljuto napada Ograke, ki noče založiti avstrijskih dežel z žitom. Ogrski imajo haje polne kašice žita. Danska "Arbeiter Zeitung" pravi: "Ogrska je naš sovražnik, kajti je sestrski dežela. Prikrivajo mržnjo Ogrske nam je bolj nevarna, kakor pa če bi bila z nami odprti vojni."

V inostu je bilo pred nekaj časi javen shod, na katerem so izrekli apelirati direktno na Nemčijo, ako Ogrska ne da popolnega kruha.

London, 2. maja. — Informacije iz nemških virov se glase, da je papež naslovil svojo mirovno pismo na vojskovoče se države 16. maja in v Nemčiji simpatično čustvo na papeževo posredovanje. Vsebo strahnih izgub, ki jih ima Nemčija na zapadu, in velika negotovost, dali se ofenziva obnese na to, ne bi bilo nič čudnega, da Nemčija išče mir s pomočjo papeža.

Washington, 2. maja. — Ameriški vladni krogi in tukajšnji ameriški diplomati se ne kaj ne zanimajo za vesti o novem papeževem posredovanju. Zato, da prihajajo te vesti iz

Sprejem Masaryka. Pozor čikaški Slovenci!

Prihodajo nedeljo (5. maja) ob dveh popoldne pride v Chicago češki revolucionar in svobodnjomilec Tomáš G. Masaryk, bivši češki poslanec v avstrijskem parlamentu in eden prvih voditeljev za neodvisnost Češke. Prišel je s vlakom Northwestern (Madison in Clinton Str.) se bo vrnil slavnostni sprejem in čehi bodo pozdravili Masaryka v masi; mogoče se jih snide 20.000. Po sprejemu na kolodvoru se vrli pohod do hotela Blackstone na Michigan Ave.

Masaryk pa ni samo češki prvoboritelj za svobodo, temveč predstavlja v boju proti Avstriji vse Slovane in njihove zahteve za neodvisnost, zato je dolžnost ameriških Slovencev, da ga sprejmejo in pozdravijo ravno tako priščno kakor čehi. Masaryk prihaja naravnost iz Rusije, kjer je bil ves čas izna revolucije. Čikaški Slovenci! Pojdite v nedeljo na kolodvor in pozdravite velikega bojvodka za svobodo skupno s čehi in drugimi Slovani! Pozdravite moža, katerega je kruta avstrijska vlada obsodila na smrt zaradi "vešindajstva," kar je dovolj dokaza, da je mož, ki se bori za pravdo in resnico. Eksekutiva Slovenskega republikanskega združenja bo imela pri slavnostnem sprejemu in pohodu svojo deputacijo. Na kolodvoru morate biti najkasneje ob polu dveh. Na dan in na plan v nedeljo vsi, ki čitate in mislite protiaustrijsko! Da si nam priščno pozdravljene, veliki boritelj za svobodo, T. G. Masaryk!

MILION MOŽ V FRANCJI DO 1. JULIJA. JUTRI SE ZA-KLJUČI KAMPANJA.

Vladna uprava hoče, da se več kot podvojí armada v Franciji v dveh mesecih.

8,985 NOVINCEV ZOPET POZVANIH.

Washington, D. C. — Uprava hoče, da ima do 1. julija en milijon ameriških vojakov v Franciji. Dovoljeno ni praviti, koliko ameriških vojakov je v Franciji. Arthur Sears Henning, znani washingtonski poročevalec dnevnika "Chicago Tribune," izjavlja, da je pooblaščen obelodaniti, da je v Franciji mnogo več vojakov kot 500.000, o katerih je rekel vojni tajnik Baker, da bodo zgodaj v letu 1918 v Franciji.

General Crowder pripravlja poziv za nadaljnjih 400.000 mož. Poziv bo izdan najbrž v teku enega tedna. To znači, da ameriške čete odhajajo na bojišče nepretrgoma. Kedaj odhajajo in od kje, je vojaška tajnost in o tem se ne sme govoriti in pisati. V Ameriki je še mnogo nemških vohunov, ki natezajo ušesa, da ujamejo kakšno besedo in jo potem hitro sporoče po tajnih zvezah v Berlin.

Ameriška mornarica je dokazala s transportiranjem ameriških čet na bojišče, da je kos vojni nalogi in da so nemške potapljače le prazen strah, ki je od znotraj votel, zunaj ga pa ni nič. Bahave besede nemških mogočev, ki so grozili, da bodo potopili ameriške transporte, so se izkazale kot prazne grožnje nadutih in domišljavih ljudi.

Združene države so pred dobri letom stopile v vojno. Njih bojnja sila ni bila velika, ker je ameriško ljudstvo miroljubno. Ali v enem letu je ta bojnja sila postala velika in se razvija v ogromnega orjaka, ki bo končno strli kajterja, junke in njih militariistično makino, ki so jo gradili skozi štirideset let.

Nemški in habsburški avtokrat je ne poznajo demokracije in nje ne moči. Demokracija se je probudila in vsaja, nemških avtokratov je pa sedaj strah!

Washington, D. C. — General Crowder je izdal poziv za 8,985 novincev. Te novince pošljejo v dva in dvajset učilišč, ki se nahajajo križem Združenih držav, da študirajo dva meseca mehniko.

V vojnem departmentu so zopet konferirali o vojaški opremi in transportaciji. Konferenca so se udeležili Baruch, predsednik odbora vojne industrije, Hirtley, predsednik ladijskega odbora, in P. A. S. Franklin, predsednik nadzornega odbora. Navzoča sta bila tudi pomožni tajnik Steinhaus in general Goethals, ki vodi in nadzoruje transportacijo.

V podučenihih krogih govore, da v podučenihih krogih govore, da

(Dalje na 4. str., 3. kol.)

AMERIŠKA ZMAGA NA SOMŠKEM BOJIŠČU.

Stric Samove čete zdrobile velik nemški napad. Nemci počivajo v Flandriji in pokopavajo tisočere mrlič. Zavezniki bombardirajo goro Kemmel. Nove angleške zmage na Turškem.

London, 2. maja. — Zadnje vesti s bojišča se glase, da je nemška artilerija sopen aktivna na fronti ob reki Somme; morda dela sovražnik priprave za novo ofenzivo. — Nemci vlačijo rezerve na bojišče, da nadomestijo velike izgube. Trinajsta nemška rezervna divizija je pravkar dobila 300 dekavov iz letnika 1918—20, ki so se veličali samo osem tednov. To dokazuje, da gre Nemcem še trda za rezerve.

Francosko-ameriško bojišče, 2. maja. — Ameriške čete v okolici Villers-Bretonneux (devet milj vzhodno od Amienaa) so v torek odbila mošen nemški napad. Sovražnik je pričel bombardirati ameriške pozicije ob petih popoldne in ob sedmih so napadli trije bataljoni nemške pehote v ljutem navalu na vsi fronti. Vnel se je ljuti boj mož proti možu in Nemci so bili vrženi nazaj s velikimi izgubami; mrtvi in ranjeni so na gosto pokrivali bojno polje, ko je bil boj končan.

Bitka je bila skrajno ljuta in Američani so se odlikovali z veliko hrabrostjo. Bila je prva prava udeležba Američanov v veliki bitki, ki divja že od 21. marca.

Ameriške izgube v tem boju so bolj velike.

Gora Kemmel pod zavezniškim ognjem.

London, 2. maja. — Reuterjev poročevalec javlja s flandrske fronte, da Angleži in Francozi strahovito bombardirajo nemške pozicije na gori Kemmel. Nemci so večer zamudili ves dan s pobiranjem svojih ranjencev in pokopavanjem mrličev.

Angleški vojni stan danes javlja: "Sovražna artilerija je xjutraj razvila precej močan ogenj v okolici Villers-Bretonneuxa in okolici Merissa. Ponoči so bili topniški boji okrog Arrasa, Lensa in St. Venanta. Infanterijskih bojev ni bilo."

Sinoči je vojni stan poročal: "Sovražnik je danes bombardiral naše postojanke okrog Bethuna in francoske v okolici Loera. Drugih posebnih bojev ni bilo. — Angleške čete v Franciji so v marcu ujele 1661 Nemcev, včevši 59 častnikov, v aprilu pa 5241 mož včevši 138 častnikov. Tukaj niso všteti ujetniki, ki so jih dobili Francozi."

Francoski vojni stan javlja danes, da je bil v prejšnji noči odbit nemški napad v okolici Thennesa. Francozi so izvršili uspešne manjše napade zapadno od Coucy-le-Chateaua.

Sinočno uradno francosko poročilo ima sledečo vsebino: "Razen topniške aktivnosti severno od Montdidiera nimamo kaj poročati. Naše čete so napadle sovražno četo južnozapadno od Noyons čez kanal Oise-Aisne in se vrnile z več kot petdesetimi ujetniki."

Nemški glavni stan je sinoči poročal sledeče: "Z zapadne fronte in drugih bojišč ni nič novega."

Prvomajski odmor.

London, 2. maja. — Prvi maj je bil zelo žmeren dan za Nemce na Flandrskem. Bil je dan smrti. — Smrt je zljala iz vseh luknj in vseh kotov in vse je dišalo po smrti. Smrt se je zibala na valovih nemci, s katerim so Angleži in Nemci zavili goro Kemmel in tamonje nemške pozicije. Prvi maj je bil dan velikega pogreba za Nemce na Flandrskem. Vsi sovi, topovi

so melčali in njihova infanterija je počivala nekje v ozadju, toda na delu so bili stoteri pogrebi, ki so pobirali mrliča na krvavem bojišču in jih pokopavali. Počivoi in Haigovi največji topovi so pa peli posmrtnico nemškim pogrebem.

Katastrofalna pondeljкова bitka je obogatila Nemce s tolikimi kupi mrličev, da so imeli s njimi čez glavo posla v torek, večeraj imajo ga danes in imeli ga bodo jutri — če bi jim dali mir francoski in angleški topovi.

Drugi razlog večerajnjega sovražnikovega odmora, ki je še bolj važen od pokopavanja mrličev, je bil, da si je moral general von Arnim, ki poveljuje nemški armadi v Flandriji, vzeti čas za reorganiziranje razbitih divizij. Da bodo Nemci poskušali s novimi napadi na tej fronti, dokazuje sveže bombardiranje zavezniških postojank okrog Bethuna in Loera. Njihovi topovi so torej namučili, da Hindenburgova ofenziva še živi in da kajzer še nima dovolj mrličev.

Po mnenju vojaških strategov so prišli Nemci v Flandriji v trde skrpe. Gora Kemmel je postala za nje grda paša; ako Nemci ne osvoje sosednjih hribov, s katerih zavezniške baterije bruhaajo ogenj in smrt na Kemmel, se morajo umakniti s omenjene gore, kar pa lahko pomeni za nje katastrofo. Razume se, da bo sovražnik prej poskušal s novimi napadi, nego se umakne.

Nemški ujetniki pripovedujejo, da je bil kajzer Viljem osebnostizvošč pri pondeljkovem napadu na francoske pozicije v okolici vasi Loere in s lastnimi očmi je videl neslavni poraz svojih divizij. Kajzer je pred bitko navduševal svoje čete, češ da njihova naloga je ločiti Francoze od Angležev in pogrti zadnje v morje, "kamor spadajo". Ujetniki tudi pravijo, da so v Nemčiji poklekali pod orožje fantiči iz letnika 1910.

Dnevni seznam izgub.

Washington, 2. maja. — Danes objavljena lista izgub vsebuje 98 imen. Izgube so porazdeljene: Enajst mož je bilo ubitih v boju, dva sta umrila za ranami in sedem valed boleznii, trije so smrtno ponesrečili in drugi trije so izgubili življenje iz raznevrne vzroka; sedem je teško in 60 lahko ranjenih, tri pa pogrešajo.

Angleži natopli Avstrijce v Italiji.

Rim, 2. maja. — Uradno poročajo, da so angleške čete večeraj napadle avstrijsko četo južnozapadno od Canove in južno od Asiaga. Avstrijci so imeli velike izgube.

Angleška zmaga nad Turki.

London, 2. maja. — Po uradnem poročilu so angleške čete v Mezopotamiji dosegle reko Taur. V bojih 29. aprila je bilo ujetih 1800 Turkov in dvanajst topov vpljenjenih. Angleži so napredovali dvajset milj v smeri proti turškemu oporišču Mosul, kamor sedaj prodirajo.

V Palestini so angleške čete v torek napadle Turke na vzhodni strani reke Jordan dve milj južno od Es-Salta. V tem boju so Angleži napredovali eno miljo, okupirali vas Mezrah in ujeli 260 Turkov.

Vaj sosed morda še ne ve, da je danes "Prosveta" naš prijatelj pri svojih študijah. Opazite ga!

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izšaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) in Kanada \$8 na leto, \$1.50 na pol leta in 75c na tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 na pol leta, \$1.13 na tri mesece.

Naslov na vsa, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$8 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawrence 4538.

Datum v shledaju n. pr. (Marsa 30-18) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne utavi list.

Položaj v Rusiji.

Kajzerjevi agentje na Švedskem in Finskem so pred nekaj dnevi razbobnali, da so monarhisti na Ruskem strmoglavili socialistično vladno in proglasili trinajstletnega Nikolajevega pobiča novim carjem. To "novico" so z veliko slastjo prinesli tudi ameriški buržoazni listi z debelimi naslovi in ravno tako so se odlikovali tudi nekateri slovenski listi.

Resnica pa je, da je bolehnih pobič Aleksij še vedno v Sibiriji s svojim očetom in da je carizem v Rusiji tako mrtev kakor še ni bil nikdar. O, mi vemo in ves demokratični svet ve, da bi ostanki ruske aristokracije in buržoazije zelo radi zamenjali sedanjo ljudsko republiko z zopetno monarhijo, toda sami so absolutno brez moči; želje ruskih monarhistov, kolikor se jih še skriva po raznih kotih prostrane republike, bi se mogle uresničiti le s pomočjo Nemčije.

Dalje vemo, da bi Nemčija prisrčno rada videla monarhijo. Nemčija tudi deluje v ta namen. Kajzerjevo banditko vojskovanje v Ukrajini, na Finskem in Kitimu in dejstvo, da je nemška vlada že dvainštridesetkrat prelomila brest-litovsko mirovno pogodbo, govori dovolj jasno, da išče Nemčija vzroke za ponovni napad na rusko republiko. Nemška vlada je celo tako nesramna, da zahteva od Rusije vse zdrave in za boj sposobne nemške ujetnike, medtem ko naj bolni in kruljavni ujetniki ostanejo, kjer so, a ona je pri volji poslati v Rusijo le bolne in kruljave ujetnike in pridržati zdrave moške. Na ta način bi Nemčija dobila nove divizije za svojo blazno ofenzivo na zapadni fronti, ruski ujetniki, ki imajo še kaj moči za delo, bi še nadalje garali v Nemčiji, medtem ko bi Rusija imela le bolnike.

Ni čuda potem, če nemški avtokratje hujskajo ruske nazadnjake na protirevolucijo. Naj se pojavi še tako majhno gibanje monarhističnega značaja, tedaj bo kajzer takoj poslal svoje čete na pomoč z znano hinavsko pretvezo, da "ojači postavno vladno in naredi mir in red." Sedanja ljudska vlada v Rusiji je pri avstro-nemških imperialistih "nepostavna", kakor je tudi pri zaveznikih, ki je nočejo pripoznati.

Medtem je pa prišla vest iz Moskve, da je sovjet sprejel Trockijev načrt za splošno in obvezno vojaško vezbanje vseh moških od šestnajstega do štiridesetega leta in nepraktični sistem volitev častnikov je odpravljen. Ako so bolševiki to storili, potem so naredili nekaj najpametnejšega odkar so proglasili socialistično republiko.

Ruski sovjet ni vendar tako slep, da ne bi videl, kaj namerava imperialistična Nemčija. Sovjet mora vedeti, da je mir v teh razmerah nemogoč in da čim prej se pripravi za novo vojno, tem bolje za Rusijo. In vojna socialistične republike ne more biti nič drugačnejša kakor je vojna vsake kapitalistične države; proti kanonom je treba postaviti le kanone in proti discipliniranim četam morajo stati čete z enakim sistemom discipline.

Nemogoče je, da bi najdemokratičnejša republika in najreakcionarnejša monarhija mirno eksistirali druga poleg druge. Ena ali druga mora poginiti. Revolucionarni duh Rusije je pa premočan, da bi se dal zadaviti, in zato mora prejalističje poginiti najbolj nazadnjaška monarhija na svetu, Nemčija z Avstrijo vred, republičanska Rusija bo pa živela in njen revolucionarni duh bo osvojil vso Evropo in ves svet.

Vest z zapadnega bojišča se glasi: "Nemci so ves dan 1. maja pobirali ranjence in pokopavali mrtve na gori Kemmel." Pobiranje ranjencev in pokopavanje mrtvih, pokopovanje mrtvih in pobiranje ranjencev dan za dnem, mesec za mesecem in leto za letom! Kdo bo pa pobiral zadnje ranjence in pokopal zadnje mrtve, če bo kajzer ponavljal svoje krvave ofenzive? Kogar hočejo bogovi pogubiti, ga najprej udarijo s kajzersko furijo.

Kupite liberty bond tretjega vojnega posojila! Jutri (sobota) je zadnji dan. Kdor ima bond svobode, ima svoj denar naložen v banki strica Sama, ki je najvarnejša, in obenem ima zavest, da je priložil zausnico kajzerski Nemčiji, največji sovražnici svetovne demokracije v splošnem in slovenskega naroda posebej!

Protiavstrijske demonstracije in klici "Živela entente!" v Ljubljani dokazujejo, da so tudi Slovenci v starem kraju napovedali vojno Avstriji in kajzerstvu. Ameriški Slovenci so z njimi!

DOPISI.

Eveleth, Minn. — Naročnik sem kakih deset slovenskih listov, v katerih zasledujem, kdaj bom videl kaka poročila iz tujakšnje naselbine, pa ni o njih ne duha ne sluha.

Ker tudi meni ne dopušča čas, da bi se spuščal predaleč, bom le bolj na kratko poročal o narodnem političnem gibanju med tujakšnimi Slovenci.

V nedeljo, dne 21. aprila se je vršil tuš šod Slovenskega republičanskega združenja, na katerem je poročal rojak Frank Kerže iz Chicago. Šod je bil povoljno obiskan, to mi lahko pritrdi vsak, ki je bil na tem shodu.

Rojak Kerže nam je v lahko umljivem tonu pojasnil današnji politični položaj z ozirom na jugoslovansko vprašanje; dotaknil se je v detaljih sistema, ki je poročil to vprašanje. Slikal nam je položaj našega naroda v domovini, ki je danes obupnejši, kot kdaj prej, zato je za njegovo rešitev treba tudi silnejšega boja, da se temu narodu pomore do kulture in gospodarske svobode, da se ga osvobodijo od vlad, katere noče.

Vakdo, ki pozna kolikšnji starokrajake politične razmere, ve, da ni Kerže v svojem govoru ničesar pretiraval. Znani so nam kruti boji, ki jih je izrabljala vlada v svoj prid in v korist svoje nazadnjaške politike. Hujkala je naroda proti narodu, razred proti razredu, vse skupaj je pa vladala s svojo kruto policijsko silo.

Znani so mi iz lastne izkušnje veliki izgredi v Ljubljani leta 1908. Povzročila jih je šovinistična nestrpnost Nemcev v Ptuj na Stajerskem, ki je napadla mirne Slovence; podivjana šovinistična drhal je pljuvala na slovensko ženstvo, ki se je takrat slučajno nahajalo v Ptuj ob priliki neke slavnosti Ciril-Metodove družbe. Razume se, da je vandalski nastop nemške nestrpnosti silno razburil Slovence. V Ljubljani so sklicali protestni shod, ki so ga je udeležilo čez deset tisoč ljudi; ker niso mogli v dvorano Mestnega doma, kjer se je ta shod vršil, je množica zunaj zahtevala, da se govori skozi okno dvorane občinstvu, ki je stalo na trgu pred Mestnim domom. Govorniki so sicer prišli k oknu, toda razburjenje množice je bilo tako veliko, da se je pričela demonstrativno pomikati po ulicah proti Kazini, kjer se je zbiral svet nemškega šovinizma in kjer je bil glavni stan oficirjev, ki so sovražili in zaničevali Slovence čez vse. Iz teh demonstracij so se razvili poznejši izgredi, kjer je bilo pozvano vojskovanje, da "napravi mir in red". Svinec v krogih je odločal po stari avstrijski metodi tudi takrat. Kdor je močnejši, ta vlada in njegova obvelja, prav ali ne prav, to se ne vpraša.

Vse narodne sile so bile zapeljane z narodnostnimi boji. To je škodilo ljudstvu na gospodarskem in kulturnem polju, kajti svoje moči je moral vsled čudnega avstrijskega državnega sistema krivovati temu boju. Tako, kot je bilo pred leti, je še danes, ako ne še slabše. Danes so razmere v domovini mnogo slabše, kot pred leti; vojna je vzela cvet našega naroda, kajti vojne oblasti so ga poslale topovom v žrelo. Avtokratna vlada na Dunaju ve, da so živi Slovenci vladni mnogo nevarnejši, kot pa mrtvi, zato je dobro, da se jih kar največ mogoče pobije in uniči.

V vsem času vojne se vrše velika politična preganjanja. Raspuščali so slovenska kulturna in politična društva, njihove uradnike pa zapirali v ječe. Narod je pa trpel in molil za avstrijsko zmago, za nadaljevanje svoje sužnosti. Junak dneva, dr. Šusteršič, je kel celo sam v šentkriški cerkev v Ljubljani in posvetil kranjsko deželo Jezusovemu srcu. Zagotavljali so svojo udanost habsburški dinastiji. Medtem pa so trpeli ljudje,

ki so se zgrajali nad prosti-tuirano politiko dr. Šusteršiča in njegove stranke, ki je predstavljala večino naroda. Danes so se starokrajaki Slovenci otresli svojega nazadnjaškega in izdajalskega vodje. Slovenci, združeni v Slovenski ljudski stranki, so obrnili hrbet svojim e. kr. vodjem, ker so spoznali, da se jih izigrava od strani vlade in njihovih voditeljev ala dr. Šusteršič. Nekoliko pozno je prišlo to spoznanje, vendar ne prepozno. Danes so široke ljudske mase Slovencev nahajajo solidarno v boju proti habsburški hegemoniji. To ljudstvo je potegnilo za seboj velik del slovenske duhovščine v svojem boju za narodne pravice.

V Avstriji vlada danes neizprosen boj južnih in severnih Slovencev ter celokupnega avstro-ograrskega proletarijata za ljudsko svobodo in demokracijo. Na Dunaju, v Pragi, Budimpešti, Ljubljani in drugih mestih se vrše demonstracije, ki dobivajo vse več prav revolucionarni značaj. Zato pa svoboda našega naroda morda ni več tako daleč, kot mislijo nekateri kratkovidečki. Ljudstvo je prišlo do spoznanja; za to spoznanje je bilo treba vojne, kajti drugače bi to ljudstvo še vedno pokorno služilo avtokraciji; ne vse, kajti že pred vojno je bilo stvoščje ljudi, ki so poznali družabni sistem in poznali posledice takega sistema; pravili so mami, da tak sistem vodi v vojno, ki bo za narode nekaj groznega. Toda masa ni hotela verovati, da je to mogoče. Saj je morala vedno moliti v šoli cerkvi in doma za cesarja, duhovsko in deželno gosposko. Učila se je v šoli in povsod drugod, da je gosposka postavljena od boga. Kako neki bi mogla potem šetati ljudstvu gorje, če so tako dobri ljudje, ki jih je sama ljubezen. V šolskih knjigah je bilo še tako zapisano, ampak sedaj so spoznali, da so tiste reči zapisali gosposke v svojo korist, da so sami ukazali, da se po cerkvah in šolah molja za nje. Danes jih ljudstvo preklinja za strašno gorje, v katero jih je pahnila vojna. Draga je bila ta šola za ljudstvo vsega sveta; ker ni hotelo verjeti drugače, je bila ta šola potrebna. Ljudstvo spoznava gnjilost družabnega sistema, pa zahteva njegovo preureditev, da se omogoči stalen in demokratičen mir.

To zahtevamo tudi mi Slovenci. Slovensko republičansko združenje deluje po programu, ki je program najkrajše demokracije. Za ta program bi se morali zavzeti vsi ameriški Slovenci. V Ameriki imamo priložnost mnogo storiti za zmago demokracije.

Tu imamo tudi priliko, da pojasnimo široki svetovni publiko podrobnosti jugoslovanskega vprašanja in način demokratične rešitve kritičnega položaja na jugu avstro-ograrske monarhije in na Balkanu. To je namen S. R. Z.; seznaniti mora javnost z njenimi cilji in željami slovenskega in vsega demokratično mislečega jugoslovanskega ljudstva. Bržkone bo imela Amerika glavno besedo pri sklepanju miru, zato je nujno potrebno, da se ameriški vladni faktorji pouče o jugoslovanskem vprašanju z demokratičnega stališča, ne pa s stališča interesov kake dinastije.

Preddnik Wilson je izjavil, da se ne sme nobenega ljudstva siliti pod vladno, katere ne mara. Slovenci sedaj solidarno nastopajo proti avstrijski vladni, ker imajo enkrat dovolj njene tiranije in njenih nasilij. Vsaka stvar se enkrat napolni, tako se je tudi posoda potrpežljivosti mase slovenskega ljudstva. Če zahteva ljudstvo osvoboditev izpod ene avtokratijske vlade, ki je bila na prvi konstitucionalna, ki pa je v svojo konstitucionalnost ubila svojo njeno konstitucionalnost ubila paragraf 14 avstrijske ustave, potem katerega vlada lahko razpusti parlament kadar se ji zdi in vlada potem tega paragrafa brez vsake odgovornosti ljudstvu, oziroma bodočemu parlamentu, potem to ljudstvo gotovo ne želi ta-

SLOVENSKO REPUBLIČANSKO ZDRUŽENJE

Sedež v Chicago, Ill.

IZVRŠNAVALNI ODBOR:

Frank Bostich, Filip Godina, Frank Kerže, Martin V. Konda, Ethel Kristan, Anton J. Terbovec, Jože Zavertnik.

NAZORNI ODBOR:

Ludvik Benedik, Matt Petrovič, Frank Veranič.

CENTRALNI ODBOR:

John Ermenc, Joseph Fritz, Joseph Ivanetič, J. Judnič, Ivan A. Kaker, Anton Motz, Frank Mravija, Jacob Muha, Zvonko Novak, K. H. Pogodič, Matt Pogorelec, John Rezel, Joseph Steblaj, Frank Sava, Frank Udovčič, Charlie Vesel, Andrew Vidrih, Stefan Zabrelec, Leo Zakrajšek, Anton Zlogar.

(Opomba. Zastopniki organizacij in listov, ki se dozdaj še ni prijavili, postanejo člani centralnega odbora, čim se pravilno prijavijo in izjavijo, da se strinjajo s temeljnimi načeli S. R. Z. Naslov na pisma in denarne polizjave je sledeči: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Chicago, Ill.)

ke vlade, kot je propagira krfska deklaracija s svojo trinajsto točko, ki daje vso moč kralju, da lahko po svoji volji odloči ali zavrne sprejete zakone, ki bi jih sprejel parlament. Črna naj ima ena sama oseba moč ovirati želje vsega naroda ter ovrči postavbe, ki jih sprejmejo zastopniki ljudstva? Ali je to demokratično? Ni najmanj; to je avtokratično, kajti taka točka, kot je 13. v krfski deklaraciji, ne zagotavlja pravice ljudstvu, pač pa neomejeno oblast dinastiji. Potem se pa še nekateri ljudje čudijo, da se Slovenci nočejo tepati za tak program.

Edino program Slovenskega republičanskega združenja pomeni rešitev Slovencev in jugoslovansko izpod avtokracije. Kaj pomaga, če se narod reši ene nadvlade, pa pride pod tiranijo druge.

Med minnesotskimi Slovenci se zadnje čase opaža zadovoljivo gibanje za program S. R. Z. Potem sta pripravila dr. Vošnjak in Trošt. Krže, ki so ga pozvali v Minnesoto tujakšnji Slovenci sami, je dosegel lepe uspehe.

Čul sem več rojakov, da jim je žal, ker niso pravočasno izvedeli za tujakšnji shod SRZ, da bi se ga udeležili; izjavili so, da se bodo pridružili krajšnji organizaciji SRZ, ter jih pomagali po svojih močeh pri njenem delovanju.

V nedeljo popoldne so se vršila seja krajevne organizacije. Udeležilo se je vsi, ki se zanimajo in interesirajo za naše gibanje. Če ostanemo v tem gibanju indiferentni, to je nedelavni, nam bodo lahko pozneje očitali, da nismo vršili svoje dolžnosti v najbolj kritično rešnih časih.

Omeniti moram, da niso imeli gosposke, ki so agitirali za program krfske deklaracije v Minnesoti, nobenih uspehov. Niti odbora za podružnico SRZ, niso mogli izvoliti, četudi so se potem po listih hvalili o svojih uspehih pri ustanavljanju podružnic. Ker sta Trošt in Vošnjak navezadnje izprevidela, da je za njihovo organizacijsko delovanje Minnesota zelo slabo polje, sta pobrala svoja sila in kopita nazaj na vzhod.

Kot pripovedujejo, sta kazala v bližnji naselbini nekakšne kartice, ki so za tistega, ki jo ima, ravno toliko vrednosti, kot drugi državljanski papir. Taka kartica je bila stala samo en dolar. Kljub temu je bil agitacijski rezultat v doletni naselbini zelo slab, kajti dobila sta samo enega člana, pa še ta je odstopil po tistem, ko je prišel na naš shod in spoznal razliko med njimi in nami. Rekel je, da je bil prepričan, da tudi ona dva delujeta za republiko, ker sta govorila tako nejasno; hvalila sta republiko, o kraljevini sta se pa izražala na način, da ljudje, ki le malo čitajo, v resnici ne vedo, ali sta za ali proti krfski deklaraciji. Vprašanja pa na njihovih shodih v tem kraju niso bila dovoljena, ker sta se menda hala pristavci Slov. republičanskega združenja, ki so bili na vsakem shodu. Na nekem njihovem shodu je eden udeleženec med Vošnjakovim govorom stavil par vprašanj, naka ga je on opozoril, da sedaj on govori, pozneje bo pa imel priliko govoriti tudi on. Ko bi imela priti na dnevni red točka "vprašanja", se je nanjo popolnoma pozabilo.

Tako obnašanje jim seveda ni moglo prinesiti uspehov, kajti ljudje pričnejo prehitro sumiti, da je od zaje program, katerega ne marajo. To so gosposke pri SRZ, že lahko spoznali; za to je boljše, da se ne mučijo z neuspešnim agitacijskim delom, kajti ameriški Slovenci so preveč demokratični,

da bi se dali voditi z raznimi krajevskimi deklaracijami.

Vse drugače se obnašajo naši ameriški rojaki napram programu SRZ. Ljudstvo samo poziva govornike na svoje shode, samo brez vsakega pritiska ustanavlja krajevne organizacije SRZ, in vse to ji daje značaj prave ljudske organizacije. Agitatorji v nasprotnem taboru so nam mnogo pomagali pri našem agitacijskem delu, ker so sbrudili tudi tiste rojake, ki bi se drugače ne brigali za današnji položaj.

Seme, ki ga je sejal g. F. Krže na svoji agitacijski poti v Minnesoti, bo pridelalo svoje sadove, kajti Slovenci po železnem okoliščju se bodo z vso močjo pridružili delu za jugoslovansko federativno republiko. J. Ambrožič.

Denver, Colo. — Ker so delavski razmere v tej državi nekakšne nepopolne, imamo dovolj časa za pisanje dopisov.

Večina tujakšnih Slovencev je sedaj zaposlena z obdelovanjem svojih vrtov za zelenjavo; obdelovanje jim gre zelo hitro izpod rok, ker jim pri tem tudi narava sam pridno pomaga; v več slučajih imajo sejanci časa zagrebsti seme nja, kajti to delo napravi sučkar je po mnenju vremenskih prog ravno tako dobro, kot če bi semenje zagrebel v zemljo.

Štejni dnevi so tu še vedno v dnevnem redu. Dne 24. aprila je padlo štiri palce visoko. V kaše, da bomo letos dobili jak pomno pomlad.

V eni denverskih bolnišnic le bolan naš znani rojak in član društva Columbine, brat John Grille. Dne 18. aprila je bil operiran na alepiču. Po njegovi in zdravnikov izjavi se sedaj precej boljše počuti. Člani društva Columbine želimo skorajšnjega okrevanja Brata Grille je v krogu društva, kor tudi v splošnem med denverskimi Slovenci jako delavno oba in je raznim koristnim narodnim gibanjem v dobro pomoč.

Zadnje čase smo bili tudi tu zaposleni z nakupovanjem liberty bondov. Prebivalstvo države Colorade jih je kupilo še pred nekaj dnevi nad minimalno svojo ceno, ki jo je določil zakladniški departament tej državi.

Ne rečem, da je za kampa-tratnega vojnega posojila med tujakšnimi Slovenci vladalo to zanimanje, kot v neki drugi denverski naselbini Združenih držav. Sicer pa mislim, da je namu narodu že prirojeno, da se pobaha, če napravi kak čin, s katerim misli, da je prekosil druge naselbine in ga obesi na razsvon. Sploh je pa dolžnost vsakega, ki živi v tej deželi, da pomaga vladi poraziti sovražnika, bodi že na en ali drug način.

Člani društva Columbine, št. 218, SNPJ, se marljivo pripravljajo na veselico, ki jo priredijo maja v Jos. Jarcevih prostorih, kakor sem že zadnjič poročal. Bratje, le pridno agitirajte za prireditve; lepo bi bilo, če bi enkrat zbrala vsa tujakšnja denverska publika; naj bo ta skupni sestanek dne 12. maja prireditvi društva Columbine.

Ob tej priliki se bomo pogovorili o marsikem, kar nam je do sedaj morda nerazumljivo, kajti naš namen je zbrati reke iz političnega spanja, kar za našo naselbino še skrajna potreba, obenem bo pa tudi v našim bratovm onkraj oceana.

John Malevich

Vojaki! Vamite "Prosveto" v vojniški tabor. Po nam naslov s starim vred in jo dajte v valobitje.

3

g. Kana. — V noči dne 28. je so neznaní tatovi vlomili v kano družno prodajalno. V kani kladivom so razbili blaginje in odnesli iz nje okoli osam sto dolarjev. O tatovih še nimajo jeta
trga
pija
ei.
V
klic
stala
jem.

ala ta zakon in država je po- so
a suha z letošnjim prvim ma- od
ma

hipsen izjavlja, da niso bile
tjube storjene kar tjevendan,
ak jih je storil Bethmann-
weg na priporočilo kajzerja.
hipsen zaključuje:
"Ali kateri Nemec, kateremu
je napravljene take obljube
esarja, še ne spozna, da ga i-
o za poreč!"

possible means in North Carolina.

W. F. SEVERA CO., CEDAR RAPIDS, IOWA.

[illegible][illegible]

ZAJEDAVCI.

Spisal Ivan Molek.

(Nadaljevanje.)

Rudarji so pili. Nocoj si ga sme vsakdo privoščiti. Mnogo jih je bilo, ki se ves mesec ne pokažejo v mestu, ali kadar dobe denar, tedaj se spodobijo, da gredo malo med ljudi. Vsakdo je naletel na znanca ali prijatelja, katerega morda že dolgo ni srečal in svedeč je bila prva stvar, da sta se pozdravila s čašami. In zopet se je spodobilo, da je prijatelj vrnil "trit" in tako je šlo naprej. Govorili so o delu, o starem kraju, ženskah, nesrečah, ki se vedno ponavljajo v rudnikih in o drugih vsakdanjih rečeh. Vmes so pa kričali in vresčali tisti, ko se ga že pošteno nalezli — kronični pijanci, ki menijo, da je sramota, če niso pijani ob pedah, in pa taki, ki jim delo rado ne diši in komaj čakajo plačilnega dneva, da se prismele k temu ali onemu, kateri zadodarno daje za pijačo. Pri mizi so se naveličali igrati in začeli so neharmonično peti: "Ponoč" je prišu, podnev" ga pa ni. . . Petje je polagoma prešlo v tuljenje, ki se je mešalo z vpitjem in prižakanjem, smehom in krototom, hreščanjem harmonike in s udarci čevljev na plešišču. Zrak je dišal po alkoholih, ki je puhtel ljudem iz ust, in napolnjen z dimom smotk in cigaret, je okuževal vzduh daleč naokrog saluna.

Ura je bila že devet, ko sta stopila v "Narodno gostilno" Muc in Rožnik. Prvega so takoj pozdravili znanec in prijatelj in v hipu je stal pred baro s polno čašo pred seboj. Muc jo je izpraznil na dušek in pri tem je slišal njegovo oko po sobi od kota do kota, dokler ni naposled obviselo na dveh parih plesalcev v zadnji sobi, kjer sta se sukali obe deklici.

Martin je poznal le nekaj obrazov in bil je nekoliko v zadregi. Težak duh alkohola in tobačnega dima mu je začel rezati pluća in malo je manjkalo, da se ga ni polotil kašelj. Zadržljivi glasovi petja, kričanja, krototanja in godbe so ga ogluševali in komaj je slišal Muc, ko mu je ukazal, da naj pije pivo, ki ga je pravkar poklical na baro. Martin je ubogal. Naslonil se je na baro, ali takoj mu je bilo žal, kajti zmočil si je rokav nove suknje. Bil je žejen in čaša piva se je dohro prilegla.

Mate je stisnil harmoniko in prijel za čašo. Mary je ostavila plesalca in v par skokih je bila pri Muc, ki se je zadovoljno rešal in pihal smotkin dim.

"Halo, John! Kje si bil toliko časa?"

"Opravki, Marička, opravki. Kako se počutiš, srček?"

"Imenitno. John! Ali greš plesat?"

"Počaka, da se razgledam."

Marička je atekla k bližnji mizi, kjer so ropotali pivec, zahtevajoči pijačo, in Martin je gledal za njo. To je torej tista Marička, o kateri toliko klepeče Muc. Hm, čedno dekle! — Začel jo je primerjati s svojo Margeto. Srednje postave je in lepo razvita kakor ona. . . Ampak te oči in ti lasje so črni kot oglje, dočim ima Margeta mehke, plave oči in svetle lase v dolgih kitah. O, njegova Margeta je vsekakor lepša — ali kje je ona zdaj? . . . Nevoljno je stresel Martin glavo in obrnil oči za baro.

"Annie!" je klicala Bregarica s tenkim glasom. "Natoči ta kozarček!"

Sloka deklinja za baro je brž akočila. Martin je pogledal za njo in skremčill ustnice. V to se pa že ne bi zaljublil. Bled in upaden obraz, mokre in sive oči in velika butara las, ki najbrž niso njeni; postave je pa kakor obtesana deska — nikjer nič izbočenega. Brre! Tedaj je njegovo oko obviselo na Bregarici, kjer pa zopet ni našlo nič simpatičnega. Odvrnil je pogled od bare in spet videl Maričko, ki je plesala v zadnji sobi s Mucem. Takoj mu je bilo lažje pri sreju. Res — prikupna stvarca! In kako lepo zna plesati. Noroglav! Muc jo pa stiska s vso močjo, kakor da bi se bal, da mu uide.

Tisti hip ga je obšla želja, da bi tudi on plesal. Dolgo časa že ni plesal, dve leti je tega in to je bilo takrat, ko se je ženil. Pred oči mu priplava Margeta in Martin strese z glavo. Bedasta želja! Kaj je na boljsem, če pleše? Muc naj le pleše, zato je fant!

"No, Jack, vidim, da si pridno delal, hehehe!"

Bregar se je zadovoljno smejal, ko je naštel na baro kup papirnatega denarja in nekaj srebrnega droblja iz petdesetaka, katerega mu je bil dal suh možiček nizke rasti. Dvakrat je oajnil prste in dvakrat je preštel, da se ne bi ukanil.

"Glej, da ne pozabiš na čerkveno kolekto. Zadržiš si rekel, da nimaš."

"E — e, tudi danes ne bo nič, Mike. Dolžan sem pri Vrtinu in v stari kraj moram poslati. Drugič, drugič!"

"Najmanj desetak bi moral vreči. Lahko je, dokler je človek zdrav, ali kadar zbolíš —"

"Da, da! Saj nisem rekel, da ne dam, ali zdaj ne."

Martin je poslušal in mehko mu je bilo pri sreju. Dohet človek je Bregar, ki skrbi za cerkev. . .

"Pi Martin!"

Muc ga je sunil pod rebra in Rožnik je naglo pograbil čašo. Pogledal je po sobi. Marička se je zopet sukala pri bližnji mizi. Prešmentana reč, kako je prikupna! . . .

"Zakaj se ne ženíš, John?"

"Hahahaa! — kaj ti prihaja na misel! Počaka!"

Martin je že izpil nekaj čaš in je polagoma začutil, da mu je toplo v glavi. Obrnil se je k bari in nasproti mu je stala Annie in upirala vanj svojo drohne, mokre oči.

"Ali ni vroče?" ga je ogovorila in raztegnila široka usta, v katerih se je zabledel poslačen zob.

"H-hm", je pritrdil Martin in v zadregi posegel po drugi čaši. Bil je nevoljen. Čemu se smeje, nesnaga in kaže podelan zob? . . . Rajša naj pogleda v ogledalo za hrbtom! Obrnil je pogled na drugo stran bare in se zagledal v mladega natakara, ki si je prižigal cigareto. Njuna pogleda sta se srečala in fant mu je poredno namežiknil. Zopet je Martin segel po čaši. Zakaj mežika, bedak? . . .

Medtem se je menjal hrup v gostilni. Nekaj znanih obrazov je izginilo in pojavili so se novi. Vsak hip je odšel posameznik ali skupina in takoj se je pripodila nova družba z velikim truljem, čimbolj je potekal čas, tembolj so naraščali pijani glasovi ljudi, ki so se bili že navlekli pijače v drugih salunih in ki so imeli lepo navado, da so obiskali vse slovenske salune v mestu, dokler so jih držale noge pokone. Pivo je teklo po bari in po mizah in pevski zbor pri mizi v kotu se je pomnožil za par glasov; temu zboru je pa zdajpazda tekmoval drugi zbor pri bari, ki se je premikal semintja in hreščeci glasovi so se neprenehoma mešali s vpitjem in mrmranjem, s smehom in ženketanjem čaš, z ropotanjem "slatmašine" in padanjem kock, z udarci pete, ki je bila ob tla in s evljenjem harmonike. Zdajpazda se je iz pogovora razvil prepričanje, da se se križale v različen belokranjskih in črnokranjskih narečjih, dokler niso prešle v zlomljeno angleščino z domačim naglasom. Oblaki tobačnega dima so se zgostili in duh alkohola je moglo puhtel iz vseh kotov gostilniške sobe. Toda Martin ni več čutil smrada in težkega vzduha kakor izpočetka, ko je stopil v salun.

"Hej, Marička!"

Deklica je prihitela k Muc, ki je zopet stal zraven Martina pri bari.

"Zdaj pa zaplešes z mojimi prijateljem Martinom Rožnikom, ki je fant in pol. Saj se zavrtiš, Martin, mar ne?"

Martin je plašno pogledal Muc in potem Maričko, ki se mu je poredno smehljala. Obraz mu je naglo pordel kakor zrela paprika in v silni zadregi je izpil polno čašo kar v enem dušku. Hkratu je bil ves potan in mehnično je potegnil rutico iz žepa in se začel brisati po obrazu. Muc ga poukne za rokav.

"Čemu se obiraš kakor mila Jera? Menda te ni sram."

Martin ga je proseče pogledal in njegove oči so jasno govorile, da ga je res sram. Ali preden se je zavedel, kaj se godi z njim, ga je že Marička vlekla za roko v zadnjo sobo in Mate je raztegnil mehove, da je zastokala harmonika v vseh svojih akordih.

Plesala sta polko. Deklica se ga je tesno držala in Martinu se je zadelo, kakor da ga je prešinil električni tok od glave do pete. Topla je bila Maričkina roka in gorka je bila njena sapa, ki je burno udarjala ob njegova lica. Ni ji gledal v obraz, točji njegovo polzaprti oko se je paslo na njenih polnih prsih, ki so se tresla na njegovih. In Martin je podrtaval. . . Naredila sta par kolobarjev in Martin ni več slišal godbe, vpitja v gostilni, ni čul tulečega petja, niti drdranja "slatmašine" — slišal je le burno dihanje svoje plesalke, videl njene grudi in čutil toploto njene roke. . . V trenutku se mu zazdi, da pleše z Margeto. Da — da, tako je plesal s svojo nevesto na poročni dan! — Ravno tako se ga je bila oklenila ona in njen dih je bil ravno tako gorak in božajoč. . . Ali mu ni tudi takrat curiljal pot po čelu, da je bil moker sleherni las na glavi? . . . In godel so igrali tako mlo in poskočno, a on se je vrtel in vrtel — da, vrtel bi se bil vso večnost. . . In Margeta se je nežno pritiskala k njemu, njena glava je počivala na njegovi rami in lica je božalo lice. . . O, Margeta, nevestica boja! — Glej, upeljana si že od plesa in počitka ti je treba! . . . In njemu je bilo sladko pri sreju. . .

Martin stisne Maričko navsamo k sebi — v tistem hipu je pa prenehala godba in deklica se je malhalo izvila iz njegovega objema in stekla v gostilno. Martin je obstal kakor omamljen. Proti Mucel Čemu je vrag položil harmoniko na tla? . . .

Bližala se je polnočna ura. Martin, ki je bil zvedel med potjo sam sebi prisegel, da se ne bo mudil več kot pol ure v salunu, je zdaj slonel pri bari in njegove mokre oči so visele na Marički, ki se je z druge strani bare nagibala proti Muc. Bregarice ni bilo več v salunu in večina gostov je bila že odšla. Ostalo je le še nekaj pijancev, ki so se hripavo drli in zibali kakor jambori na barki, kadar prihrumi morsk vihar. V kotu je pa nekdo sedel na stolu, naslonil glavo na mizo in "zmerjal Urha."

"No, saj sem vedel, da te oživi ples, Martin. Zmiraj pravim: Kadar smo pod zemljo v jami, bodimo čemerini kakor pepelnica; ampak zdaj smo na zemlji in danes je ples. Juh! — Na zdravje, Martin!"

"N-n-nikar me ne draži. . . Z-z-zakaj se pa ne oženíš, John?"

"Hahahaaaa! — Ti si mi fant in pol. . . Zakaj se pa ti ne oženíš, Martin? Pogledj jih, dekleta!"

Muc je pomenljivo namežiknil Rožniku in mahnil s roko proti Marički in Ani, ki sta sloneli za baro. Martin ga je hvaležno pogledal. Že se je bal, da izblebeče Muc vpiče Maričko, da je oženjen — in to bi mu bilo neljubo. . . V tistem hipu ga je pa nekaj zaskočilo v sreju. Prvič v svojem življenju je zatajil Margeto, svojo ženo. . . Zakaj — zakaj? — Ah! —

Martin naglo poseže po pivu, toda Muc mu ravno tako hitro odmakne čašo od ust.

"Fantje in pol pijejo žganje in nič drugega ne. Ali ni tako, Marička? Daj mu kozarček!"

"In dekleta in pol se pridružujejo", — omeni Marička s hudomušnim smehom in vzame izpod bare steklenico rumene tekočine, nalije kozarček in ga izprazni v dušek.

"Ali vidiš? Dekleta te počakajo, Martin."

(Dalje sledi).

MILJON MOŽ V FRANCIJI DO PRVEGA JULIJA.

(Nadaljevanje s prve strani)

so uradniki v vojnem departmentu pripravljeni, da lahko okrbnujejo armado treh milijonov mož še v tem letu.

Znamenja so takaj, da vojni departmentu ne šamerava pošiljati milijarskih enot onkraj morja, kajti minnesotski guvernir je prejel brzjavko, da razpusti drugi milijarski polk.

Nič ni opaziti, da namerava vojni departmentu razširiti vojno dolžnost na starejšie letnike. Vse kaže, da je dosti za vojaško službo sposobnih mož v prvem razredu, da zadostujejo za vse potrebe za eno leto ali še dalj. Poleg bodo dobili še tri četrtnine milijona fantov, ko bo sprejeta postava, da se morajo registrirati vsi fantje, ki so lani po 5. juniju postali stari 21 let.

Sliši se tudi, da bo vojni departmentu rajši povečal sedanje vežbališča taborišča in prevzel milijarska taborišča, kakor da zgradi nova vežbališča taborišča.

Ob izbruhu vojne so se premeštile milijarske enote v svezno službo. Ustanovljenih je bilo več enot in nekatere so se ponudile, da služijo v vojni.

Uradniki vojnega departmента menijo, da jih ne morejo uvrstiti v vojno mašino, ker dobe sedaj dosti sposobnih fantov za vojaško službo po nabornem zakonu. Na pr. drugi minnesotski topniški polk lahko porabi, če je razpuščen, če posamezne dele uvrstijo v tiste enote, v katerih jih potrebujejo.

V signalnem zboru potrebujejo fotografe v starosti od 21. do 31. leta. Izbrane fante pošljejo v šolo in ko bodo izveščani, postanejo sarženti. Poleg imajo priliko, da odrinejo kmalu onkraj morja. Aplikantje morajo biti ameriški državljani.

KAKO SI JE POGUMEN POMORSČAK ZARLUZIL ČAST. NO SVETINJO IN \$100 NAGRADE.

Washington, D. C. — Nedanja jahta "Remik" je opravljala službo v evropskih vodah. Dne 17. januarja je ušla v hudem viharju več sto funtov težka bomba za uničenje potapljač s svojega mesta in se trkljala po krovu semintje. Prek krova so bruhali visoki valovi in za mornarje je bilo nevarno stopiti na krov.

Čolnar Mackenzie je spoznal nevarnost. Zaklical je svojim tovarišem: "Pazite, ujamem jo." Po teh besedah je skočil na krov, ujel bombu in tiščal doli cevko z nabojem. Trikrat so mu jo valovi skoraj iztrgali iz rok, končno jo je pa obrnil s cevko navzgor. Prišli so drugi mornarji na pomoč in povezali so bombu, da ni mogla nikamor ganiti.

Ladja je bila v nevarnosti, da poleti v zrak, če ne bi Mackenzie ujel in obdržal bombe.

Mornariški departmentu je dal Mackenzieju častno svetinjo in \$100 nagrade.

AVSTRIJSKA AGENTURA PRIJETA.

San Diego, Cal. — Oblasti so aretirale avstrijskega poslanika Albert Keffela in Lewis Gruberja par sto jardov na tej strani reke Tynane. Osumljena sta vohunstva.

Keffel je imel pri sebi certifikat, da je služil kot saržent pri zveznem poljskem topništvu. Pri njem so našli važne beležke, nanakajoče se na zvezno armado in mornarico. Izjavljajo, da je ravnokar prepotoval vzhodna in južna vojaška taborišča, posebno je pa študiral pristanišča, v katerih vkrcavajo čete.

Gruber je eronavtičen inženir. Zbral je statistične podatke o zveznem programu glede letal.

Pravijo, da sta hotela v Južno Ameriko, odkoder bi odpotovala v Rusijo. Oba sta preskrbljena dobro z denarjem. Pridržali so jih v okrajnem zaporu in čakajo na akceljo zveznih oblasti.

KAKO JE Z VPRAŠANJEM PROHIBICIJE.

Washington, D. C. — Da bo po ustavi pravomočen probibicionistični dodatek k ustavi Združenih držav, se morajo tri četrtnine držav v legislaturah izreči z večino za dodatek.

Držav je 48, torej mora sprejeti dodatek 36 držav.

Za dodatek je sedaj glasovalo enajst držav.

Proti dodatku še ni glasovala nobena država.

Glasovati ima še 37 držav.

Da je dodatek sprejet, mora zanj glasovati še 25 držav.

Sledeče države so glasovale za dodatek: Mississippi, Virginia, Kentucky, South Carolina, North Dakota, Maryland, Montana, Texas, Delaware, South Dakota in Massachusetts.

ISKANJE NI PRINESELO USPEHA.

Lakewood, M. J. — Lokalne oblasti so iskale že več dni trupli dveh žen, ki sta živeli na farmi Helmuta Schmidta. Vse iskanje je bilo zastoj. Helmut Schmidt je izvršil samomor v Detroitu, ko so ga aretirali na obtožbo, da je umoril nekega newyorškega dekleta, ki jo je zvalil v past z ženitvanjskim oglasi.

O prvi ženi je trdil Schmidt, da je odpotovala v Nemčijo, ko so jo pogrešili. Kasneje je pravil, da je umrla v Nemčiji. Ko je izginila neka Greta Darsch, ki je živela nekaj časa s Schmidtom, je rekel, da je odpotovala na Dansko.

EN MILJON NASELJENIKOV MANJ V ENEM LETU.

Washington, D. C. — V prvem vojnem letu se je število naseljenikov po poročilu naseljeniškega urada znižalo za en milijon. V Združene države je došlo le 400.000 naseljenikov, odkar so vstopile v vojno. V letu pred vstopom v vojno, se je v Združenih državah naselilo 1.400.000 emigrantov.

Vojna je zelo komplicirala delo naseljeniških uradnikov. Mnogi naseljeniki, ki bi se radi izkrcali v Združenih državah, so sovražni inozemci. Če imajo parnike na razpolago, jih takoj pošljejo tje, odkoder so prišli. Ako pa ne morejo dobiti parnikov, jih internirajo, dokler se ne nudi prilika, da jih vkrcajo.

Naseljeniški uradniki so zelo zaposleni ob kanadski meji. Paziti morajo, da ne prihajajo sem Kanadčani, ki so podvrženi vojaški dolžnosti in gledati morajo na to, da ne uskočijo v Kanado vojaški dolžnosti podvrženi Američani.

Na mehiški meji imajo tudi dela čez glavo. Nemški propagandisti silijo v Združene države, drugi Nemci bi pa zopet radi odšli v Mehiko.

10.000.000 BUŠLJEV KROMPIRJA ZA CHICAGO.

Chicago, Ill. — Zvezna živlaka uprava je dočela za Chicago \$10.000.000 bušljev krompirja in apelira na ljudstvo, da ga konzumira do 1. julija, preden pride novi krompir iz južnih držav na trg, da na ta način prihrani pšenico.

Ko je prišlo prvih sto železniških voz krompirja v mesto, je takoj padla cena.

Krompir iz Michigana so prodajali na drobno po 14 do 16 centov funtov, ali po 21 do 24 centov peka. Zapadni krompir so prodajali deset funtov po 16 do 19c, peka pa 24 do 30 centov.

NEMŠKI VOHUN PRIJET.

New York, N. Y. — Oblasti so prijele Carl Rodigerja, bivšega poveljnškega lajtnanta v nemški mornarici. Zvezni komisar Hitchcock je zanj določil \$15.000 porokstva na podlagi tehnične obtožbe, da je kršil zakone o nevtralnosti, preden so Združene države vstopile v vojno. V splošnem sodijo, da je bil Rodiger finančni agent grofa Bernstorfa, bivšega nemškega poslanika v Washingtonu, ki je plačeval vohune, da so spletkarili v interesu nemškega kajzerja v Ameriki. Splošno je bil poznan le pod imenom "poveljnik."

Rodiger je prišel v Ameriko v decembru 1916. Pripeljal se je na norveškem parniku. Imel je potni list na ime Karl Schrogers, ki je bil najbrž ponarejen.

Mme. Marie De Victorica, ki je bila aretirana v soboto, je sedaj na kazenskem oddelku v bolnišnici Bellevne. Ona je povzročila, da so aretirali Rodigerja. Priznala je, da ji je plačal \$40.000, da agitira med Irli proti Angliji.

Njena naloga je bila, da pregovori mlade Irce, da vstopijo v

angleško mornarico in položijo be na bojne ladje. Pravijo, da dobiti Irski listi denar, da podrajo nemške spletke.

Rodiger je poslal denar tudi Južno Ameriko in Mehiko. Doda še niso dognali, če je bil diger aktiven v Združenih državah, odkar so vstopile v vojno. Izvedelo se je tudi, da se je diger sešel z von Bernstorffom kmalu po njegovem prihodu v Združene države. Kasneje je bil zvezi z Nemci, ki so sedaj internirani ali pa obsojeni v ječo.

Rodigerja je zaslišal Charles De Woody in ga izpraševal deset minut. Rodiger je rekel, je imel prijateljske stike z De Victorico, ni pa bil zainteresiran v nemški propagandi, niso Združene države vstopile v vojno. Rodiger ni mogel položiti ročstva in odgnali so ga v zapor v Tombo.

KOLIZIJA NA MORJU, O MRTVIH.

Atlantiška luka. — Ob obri Delaware je francoski križaril v megli v ameriški par "City of Athens." Utonilo je oseb, 68 se jih je rešilo. Rana jo je dobil potniški parnik, ki je tako velika, da se je pogre v sedmih minutah. Na parniku nastal ogenj, ko se je pogre z uspehom so spustili le dva na v morje, mornarji in pasarji so bili večnoma prisiljeni pokati v morje.

Da ni bilo izgubljenih le človeških življenj, se je zalav francoskim mornarjem, ki so tro spustili čolne v morje, da love ponesrečence, plavalajo morju.

Med pasažirji na ponesrečelnem parniku je bilo dvajset francoskih mornarjev. Rešilo se jih je le štirinajst jih je plačalo svojo živovalnost pri reševanju ljudi s življenjem. Dva re francoska mornarja sta imela rezane roke od škrepcev. Ne se je zgodila, ko sta hotela stiti čolne v morje. Ko se je nek pogrezal sta bila vrti morje. Plavala sta težko ranjaki, dokler ju niso rešili moji s francoskega križarja.

Mornariški infanterist Re je izpovedal, da je videl, kaj je naložen čoln prekuenil.

Križar je udaril v parnik na strani, ekoraj v sred, stoje parni kotli in so prsto natakraje. Mnogi so bili ubiti mestu. Vsi pasažirji v prvem redu so imeli dosti časa, da so šli na krov, toda nemogoče je spustiti čolne v morje.

Sveda se.

Slavko: "Ali misliš, da je absolutno potreben za srečo. Draga: "Ne, če imaš neumnost."

KNJIŽENOST.

Za letošnji delavski praznik vega maja, je izdala Jugoslovska delavska tiskovna družba izdaja tudi "Proletarec", enostno izdajo na 48. straneh platnicami 52 strani, v obliki rive je zelo bogato vsebino. Vije je uredil urednik "Proleta" Ethin Kristan, ki jo je oboga svojimi pesmami in članki ter gim gradivom. Tudi je kras lepih slik.

Revijo so tiskali v več tistih, ki je vsa naročena od klubov, posameznikov in dru. Ako so jo tiskali kaj več, se morda lahko dobiti iztis te mive revije, če pišete na "Proletarec", 4008 W. 31st Chicago, Ill.

Posamerna kopija stane 10c.

RAD BI IZVEDEL.

kje se nahaja JOHN MIBEL po domače Gričar. Prosim, da mi sam javi ali pa če kdo ve za njega, naj mi naznani gov naslov. Ig. Kušljan, 229 Ave., Milwaukee, Wis.

NEKO KOMISTEN STAVAN.

Razpoloženi razne robe robe druge pripomočke ki so opazili v knjigi "Domaci zdravnik" imamo tudi mnogovrstne dišave so opazne v kuhinjskih bajah in se potrebujejo za pripravo okusnih jedil, razne esence, kor esence za solate, potujoči kol, korenje, itd.

Proste po cenah.

MATH. FRIED.

P. O. Box 1211, New York, N. Y.